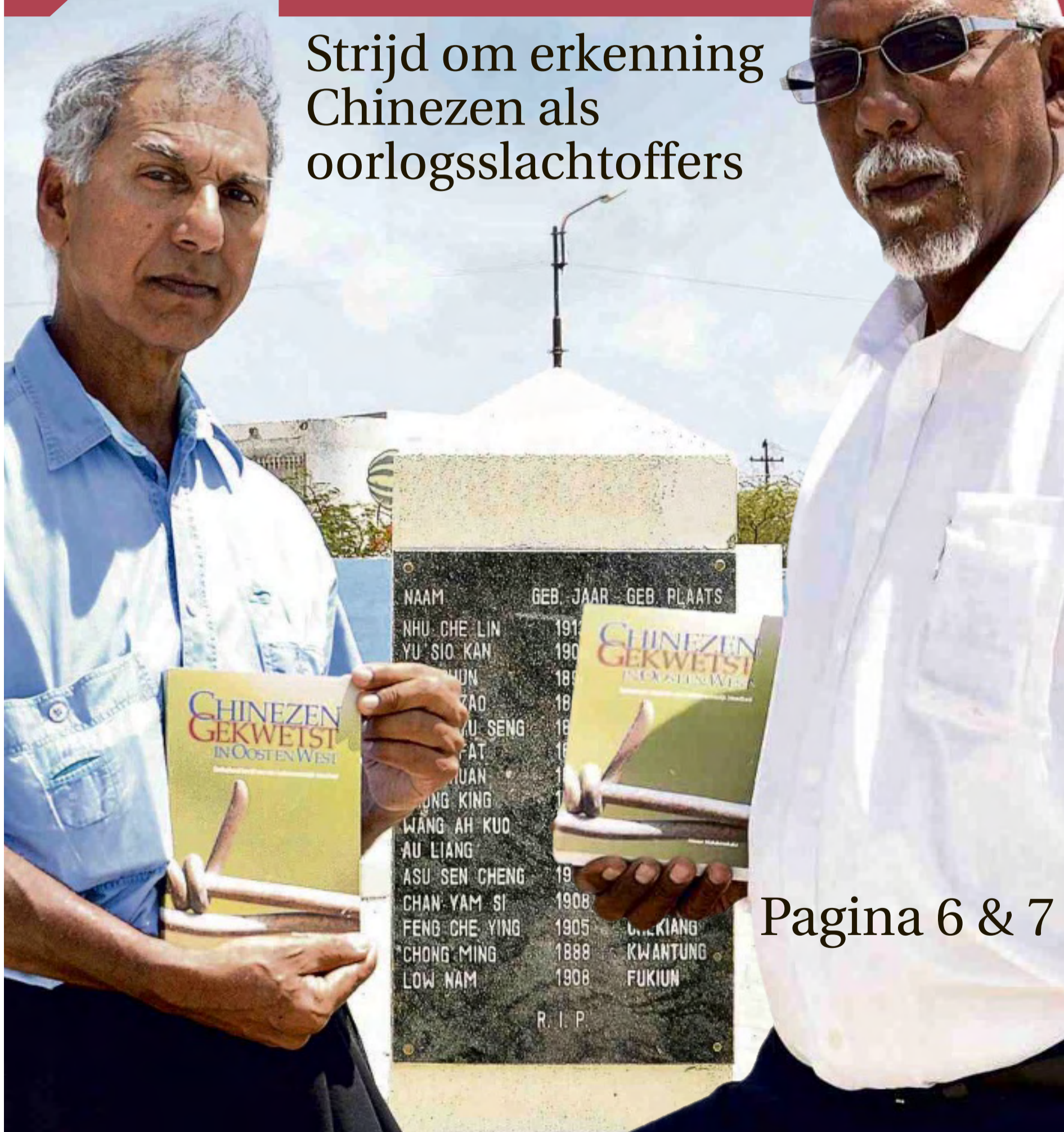

Strijd om erkenning Chinezen als oorlogsslachtoffers

NAAM	GEB. JAAR	GEB. PLAATS
NHU CHE LIN	191	
YU SIO KAN	190	
...	189	
...	18	
...	18	
...	18	
...	1	
...	1	
WANG AH KUO		
AU LIANG		
ASU SEN CHENG	19	
CHAN YAM SI	1908	
FENG CHE YING	1905	CHIEKIANG
CHONG MING	1888	KWANTUNG
LOW NAM	1908	FUKIUN

R. I. P.

Pagina 6 & 7

Strijd om erkenning Chinese

De Stichting Eerherstel Oorlogsslachtoffers Curaçao (SEOC) maakt zich hard om vijftien Chinese contractarbeiders, die op 20 april 1942 door overheidsagenten op Curaçao werden doodgeschoten als oorlogsslachtoffers te erkennen. Voorzitter van de SEOC, Nizaar Makdoembaks, zet zich al vanaf 2003 in om door archiefonderzoek zoveel mogelijk documenten rond de gebeurtenissen op die dag boven tafel te krijgen. Hij schreef het boek 'De aprilmoorden' waarin hij het hele gebeuren op die aprildag heeft gereconstrueerd en in zijn nieuwste boek, 'Chinezen gekwetst in Oost en West', presenteert de auteur resultaten van nieuw onderzoek, met nieuwe documenten en getuigenverklaringen.

Tekst: **Judice Ledeboer** Foto's: **Ken Wong**

De auteur vertelt speciaal aan de Napa over zijn leven en zijn drijfveren om de gebeurtenissen rond die 20e april 1942 tot de bodem uit te zoeken. De Amigoe mocht er in die tijd niet over publiceren. In het boek staat hierover:

'De drukpers was gecensureerd. Johan Hartog, een Nederlands journalist, wilde in maart 1942 over de Chinese zeelieden een artikel in de Amigoe di Curaçao publiceren, maar dat werd gecensureerd (Ribbens e.a., 2008:146). Uit protest liet de redactie de plek waar het artikel gepland stond blanco en plaatste rechts onder die lege plek alleen een citaat uit de Curaçoise Staatsregeling over de afschaffing van de slavernij. Gouverneur Wouters strafte de krant voor deze actie met een driedaags verschijningsverbod. (Howarth e.a., 2007:57).

De Amigoe krijgt nu dus de kans om in hun wekelijkse bijlage, Napa, wel te schrijven over de gebeurtenissen voor en na 20 april 1942.

De schrijver van het boek is Nizaar Makdoembaks, arts-onderzoeker. Hij is geboren en getogen in Suriname. In 1968 ging hij naar Nederland om te studeren. "Daar werd ik bewust", zegt hij. "Ik zag dat het koloniaal systeem niet menselijk was en dat veel offers zijn gedaan voor een welvarend Nederland." Hij deed in die roerige jaren 60 in de vorige eeuw mee aan demonstraties en kreeg toen ook contact met Curaçao. Suriname was net onafhankelijk geworden en op grond van de informatie die hij als student kreeg vond hij dat Curaçao zelf moest bepalen wat hun

status moest zijn. Maar gaandeweg kwam hij erachter dat het zo niet werkte. De banden met het Koninkrijk der Nederlanden en de status van 'kolonie' heeft een groot stempel gedrukt op de eilanden en vroeger ook op Suriname en Nederlands-Indië.

Makdoembaks groeide op in Suriname in een buurt die te vergelijken is met Koraal Specht zoals dat nu bekend staat. Hij mocht van zijn ouders niet met 'Afro's' spelen, omdat zij crimineel zouden zijn. Makdoembaks zag dat niet zo. "Je wordt niet als crimineel geboren. Ik kreeg een pak slaag als ik met Afro's speelde. Omdat ik islamiet ben moest ik ook naar moslimlessen. Ik snapte niets van de Koran en werd opstandig. Ik stopte zelfs met school." Makdoembaks was toen rond de 15 jaar en kon ook niet meer naar huis. Hij zwierf rond, logeerde dan weer bij een tante, dan weer bij een oom en werkte als tuinman om wat geld te verdienen. Door dat werk kwam hij in contact met veel verschillende mensen, met andere religies en andere waarden en normen. Hij was heel leergierig, wilde zijn blik op de wereld verbreden en las kranten. Uiteindelijk kwam het weer goed met zijn ouders en heeft hij toch zijn mulo afgemaakt en omdat hij niet onverdienselijk kon schilderen, werd hij kunstschilder. Om in zijn onderhoud te kunnen voorzien ging hij in de haven werken, waar hij ook in contact kwam met veel verschillende mensen en toen hij hoorde dat het mogelijk was om met een mulo-diploma een beurs te krijgen om in Nederland te gaan studeren, greep hij dat met beide handen aan. Binnen een paar dagen moesten

al zijn papieren in orde zijn, maar omdat zijn plek door het zoontje van een Statenlid werd ingepikt, kon hij bijna niet naar Nederland.

Op het laatste moment kwam alles nog in orde. Hij had gekozen voor een studie in Leiden voor histocytopathologisch analist, hoewel hij niet wist wat het inhield, maar hij vond de lange naam wel interessant klinken. Histopathologie is de meestal microscopische studie van ziekteprocessen in weefsels. Uiteindelijk is hij medicijnen gaan studeren en was hij na zeven jaar arts. Hij werd huisarts in Amsterdam Zuidoost, in de Bijlmer. "Daar heb ik voor het eerst armoede gezien. De werkloosheid was er hoog. Kinderen gingen met een lege maag naar school. Ik gaf brood op recept, zodat ze iets te eten kregen. Andere artsen namen dit concept later ook over en het broodop-recept was de voorloper van de voedselbanken zoals die nu bestaan", zegt hij met enige trots.

Dat Makdoembaks arts is geworden heeft te maken met zijn gevoel van onrecht inzake de mensenrechten. Dit is een rode draad in zijn leven en het schrijven van het boek 'Chinezen gekwetst in Oost en West' waar hij schrijft over de - volgens hem was het pure moord - dood van vijftien Chinezen, is daar ook een gevolg van. De arts-onderzoeker is vanaf het moment dat hij in 2003 hoorde over dit voorval en de wijze waarop er door de Nederlandse regering op is gereageerd bezig met diepgaand onderzoek naar de feitelijke gebeurtenissen op 20 april 1942. Er is zelfs een stichting (SEOC) opgericht die zich hard maakt voor de vijftien Chinese stakers die zijn dood-

geschoten en hun nabestaanden. In het voorwoord van het boek schrijft de auteur:

'Behalve dat de SEOC doorlopend onderzoek doet naar de ware toedracht van deze moordpartij, is zij ook voortdurend bezig erkenning van het gebeurde (en erkenning voor de slachtoffers en hun nabestaanden) te verkrijgen van overheidszijde.'

Deksel op de pot

En dit laatste is ook de kern van het boek. Op Curaçao is de stichting succesvol, want in 2011 zijn de zogeheten 'Aprilmoorden' door het bestuur erkend en is 20 april zelfs uitgeroepen tot nationale herdenkingsdag van de slachtoffers. Het stoort Makdoembaks mateloos dat Nederland 'de deksel op de pot' houdt, zoals de auteur dat schrijft in zijn voorwoord van het boek.

De kern van zijn onderzoek en inzet voor de SEOC is dat er eerherstel plaatsvindt voor de vijftien slachtoffers, dat zij erkend worden als oorlogsslachtoffers en niet als gewone burgers begraven liggen. Doelstelling van de stichting is dat documenten die toen niet gepubliceerd konden worden nu wel gepubliceerd worden.

In het boek laat de auteur zien dat er grond is voor verder onderzoek. De arts-onderzoeker heeft namens de SEOC de Nederlandse regering in 2011 via advocaten verzocht om de doodgeschoten Chinezen als oorlogsslachtoffers te erkennen en of de Staat anders bereid zou zijn een onderzoek in te stellen naar de toedracht op die 20e april 1942. De Staat liet echter via zijn minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties weten dat het antwoord op deze verzoeken

negatief was.

De minister beriep zich daarbij op dezelfde onderzoeken die destijds door de autoriteiten werden gebruikt en hij zag geen aanleiding voor verder onderzoek. Makdoembaks wil echter de onderste steen boven halen. In zijn nieuwste boek toont hij aan dat de feiten waarop de minister zich baseert niet objectief vast staan. Als interpretatie van te weinig beschikbare feiten teveel ruimte laat voor verschillende versies dan zou dat juist aanleiding moeten zijn voor verder onderzoek, aldus de auteur. Het draait volgens hem allemaal om waarheidsvinding.

Wat is er op 20 april 1942 gebeurd? Het was oorlog. Chinese arbeiders uit Rotterdam werkten als stokers op olietankers van Shell. Het werk was gevaarlijk en de arbeiders kregen slecht betaald en werkten onder zware omstandigheden. Op 24 februari 1942 ging een groep van ruim 420 Chinese zeelieden staken en toen de staking uit de hand dreigde te lopen grepen de politie en bewakers van de olieraffinerij op Curaçao in. In de twee maanden die volgden vonden er onderhandelingen plaats tussen de CSM (Curaçoise Scheepvaart Maatschappij) en de Chinese stakers, maar die verliepen moeizaam en dat weet men aan de Chinese leiders. Iedereen moest gewoon weer aan het werk. De leiders weigerden dit en toen werden zij gearresteerd en naar kamp Suffisant, buiten Willemstad gebracht. Men hoopte dat dit de andere stakers zou doen besluiten de staking op te heffen. Het verwachte resultaat bleef echter uit: de Chinezen bleven staken en ook zij werden naar kamp Suffisant gebracht.

Nizaar Makdoembaks, met zijn nieuwste boek 'Chinezen gekwetst in Oost en West' op de begraafplaats Kolebra Bèrdè. Op de voorpagina staat Wim van Lamoen samen met de schrijver afgebeeld. Vakbondsmans Van Lamoen is ook een voorvechter van erkenning van de Chinezen als oorlogsslachtoffers.

arbeiders als oorlogsslachtoffers

Op 20 april 1942 werd op dracht gegeven aan de hoofdinspecteur van politie van Curaçao om een deel van de groep naar een ander kamp te brengen. Hij kreeg daarbij hulp van acht beambten van de Vreemdelingendienst van Curaçao, dertien politiemilitairen en een aantal bewakers van de CPIM. Deze voorgenomen scheiding resulteerde in een gewelddadige confrontatie waarbij twaalf Chinezen omkwamen en drie later aan hun verwondingen overleden. De vijftien overledenen werden anoniem begraven op het Kolebra Bèrdè ('kerkhof van de schande') in de wijk Cas Chiquito waar volgens de katholieke regels zondaars en criminelen begraven moesten worden. Er werd op Curaçao een eenzijdig onderzoek ingesteld waar een rapport over is verschenen, maar het incident werd zoveel mogelijk stil gehouden. Volgens Makdoembaks zijn de Chinese zeelieden in koelen bloede vermoord.

Makdoembaks: "Je moet weten hoe dat toen ging. De instructie was: de schepen moesten varen. De geallieerden in Europa hadden de olie nodig voor hun schepen en vliegtuigen. Een staking zou uit de hand kunnen lopen en die moest de kop in worden gedrukt en dat is ook gebeurd door het executeren van die vijftien Chinezen. En een executie staat gelijk aan moord. Een executie doe je met voorbedachten rade. Ze zijn dus vermoord, maar dat wordt ontkend. En er waren ook officieren die het gevaar-

lijke werk op de schepen niet meer wilden doen, maar naar hen werd geluisterd en zij zijn vrijuit gegaan."

Gevonden materiaal

In het boek schrijft Makdoembaks over allerlei nieuwe inzichten die er verkregen zijn na zijn uitvoerige zoektocht naar feiten. Gevonden archiefmateriaal toont aan dat regelgeving onrechtmatig is toegepast en slecht is nageleefd met betrekking tot de Chinese stakers. Hij laat zien dat men vanaf het begin heeft geprobeerd elk ander onderzoek naar de kwestie te dwarsbomen via diplomatiek spel, censuur en doodzwingen.

De arts-onderzoeker heeft nog niet alles boven tafel en wil zelfs documenten als autopsierapporten gaan zoeken in de regeringsarchieven. Volgens hem is het bestaan van die documenten zeer aannemelijk. Ruim een derde van het boek zijn bijlagen in de vorm van kopieën van documenten uit die tijd zoals de brief van 28 april 1942 van Buitenlandse Zaken, afdeling Consulaire- en Handelszaken vanuit Londen, waarin de toenmalige minister informeert naar de gebeurtenissen op 20 april 1942, een kopie van het proces verbaal van hoofd-inspecteur van Politie Van der Kroef, en een verslag van de Procureur-Generaal 'inzake de Chinezen-kwestie' alsmede een kopie van een brief van 10 juli 2013 waarin minister Plasterk antwoord geeft aan SEOC.

Om de lezer mee te nemen

in zijn gevoel voor rechtvaardigheid en schending van de mensenrechten besteedt de auteur aandacht aan geweld tegen Chinezen in Oost en West door de geschiedenis heen. In hoofdstuk twee van het boek toont Makdoembaks aan dat het met groot geweld neerslaan van de staking van de ruim 420 Chinezen op 20 april 1942 een aanpak was die besloten lag in de beleidscultuur van de in Nederlands-Indië functionerende bestuurders van de overheid, het bedrijfsleven en het militair apparaat. Hij schrijft hierover:

'Met de oorlog als motief werden de koloniale dreiging en strafmaatschappij die de Oost in wezen was alsnog naar het westen gehaald. Alsnog, want de CPM deed in 1924 al een

poging daartoe.'

Beslist een aanrader

Het boek is niet alleen verslag van een zoektocht naar de waarheid van een gebeurtenis die in de geschiedenis heeft plaatsgevonden en weleens meer donkere bladzijden uit de geschiedenis het licht kan laten zien dan men zou willen, maar ook een heftig protest tegen het schenden van mensenrechten, het erkennen van schuld, het eerherstel van mensen die hun leven in de waagschaal stelden voor een vrije wereld. Voor mensen die belangstelling hebben voor het recht in het algemeen en voor geschiedenis van Curaçao is dit boek beslist een aanrader. De auteur, die zichzelf met recht 'onderzoeker' noemt, gaat verder met zijn

zoektocht naar de waarheid, die misschien niet helemaal naar boven zal komen, maar met zijn zoektocht heeft hij wel de gestorven Chinezen de aandacht gegeven die ze verdienen als mens en zullen ze ieder jaar op 20 april op Curaçao herdacht worden op de begraafplaats Kolebra Bèrdè, waar ook een plaquette staat met alle namen, dankzij de inzet van SEOC.

Voor meer informatie: zie www.nationaalmonumentcuracao.com.

Het boek is verkrijgbaar bij de boekhandel. Contact SEOC: E: makdo000@planet.nl ISBN 978-90-76286-17-4 / NUR 697

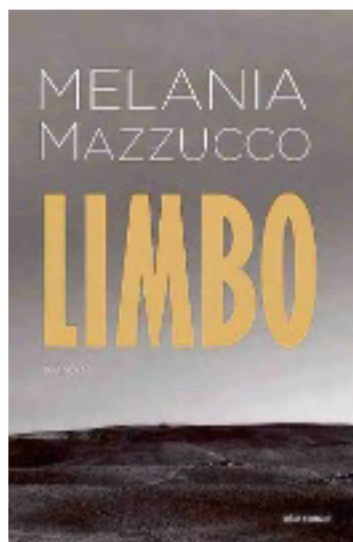

Letra

Melania Mazzucco

Een tweetal rauwe, realistische en veel te denken gevende postmoderne romans, die vanwege hun actualiteit ook iets fascinerends hebben. Uit Italië en Frankrijk. Nu in het Nederlands vertaald.

De eerste is geschreven door Melania Mazzucco: *Limbo* (523 pp, 2013). Ze werd als schrijfster bekend en populair met enkele opvallende en gedurfde romans, zoals *Vita* (2003) en *Un giorno perfetto* (2005) ook in het Nederlands vertaald: Een volmaakte dag. Haar nu in het Nederlands vertaalde roman *Limbo* gaat over een vrouwelijke sergeant, Manuela Paris, die het in haar hoofd heeft gehaald zich te laten uitzenden naar Afghanistan. Bij een bomanslag waarbij haar soldaten zijn omgekomen, raakt zij zwaargewond. Terug in Italië

moet ze thuis revalideren en haar PTSS zien te verwerken. Dat lukt haar niet. Ze zweeft voor haar gevoel ergens tussen hemel en helse aarde, in 'limbo' dus. De beelden van de oorlog poppen voortdurend op. 's Nachts wordt ze

schreeuwend wakker. Eigenlijk is ze reeds gestorven. Hier heeft ze niets meer te zoeken. Maar ze ontmoet ergens een mysterieuze gast, een schaduwfiguur, een wellicht dood gewaande persoon, die haar een bundeltje brieven nalaat. Er is zoiets als een feest der herkenning. *Limbo*: de menselijke conditie in het algemeen.

Yasmina Reza

Het tweede boek is van Yasmina Reza (Joods-Iraanse afkomst, woonachtig in Frankrijk). Ze was enige tijd gefascineerd door Nicolas Sarkozy. Voordat hij tot president werd gekozen schreef ze een portret van hem. Als je goed leest een ontluisterend portret. Nicolas, een grillig, egocentrisch, charmant machtsbelust jochie zonder visie. Het bleek behoorlijk te kloppen. Ze schreef romans

en toneel. Nu dan *Heureux les heureux* (2013), in het Nederlands vertaald *Gelukkig de Gelukkigen* (2014). Motto is van Borges: 'Felices los amados y los amantes y los que pueden prescindir

del amor'. Ze borduurt verder op Borges: de wereld heeft haar betovering verloren. Dat blijkt uit alles wat er om ons heen gebeurt en vooral uit onze zogenaamde 'duurzame relaties'. Kijk je daarvan op? Heb ik iets onzinnigs gezegd? Zo laat ze een personage vragen. Ruzie om de gekste dingen, reeksen gewilde en ongewilde misverstanden, uit de hand gelopen plagerijen met dubbele bodem, getreiter waar je gek van wordt, beschuldigingen die je alle levenslust ontnemen, Fellini-achtige dialogen die je in het onzekere laten of je nu moet lachen of huilen en ga zo maar door. 'Een echtpaar valt niet te begrijpen, zelfs niet als je er deel van uitmaakt'. Dat geldt voor alles. Dit is een bruut relaas over de menselijke ontzetting. Eveneens een kenmerk van de menselijke conditie.